Könyvajánló

Finkey Ferenc: A magyar büntetőjogi tudomány háromszázados fejlődéstörténete 1619–1914. *Sárospatak. A Jogászok a Kultúráért Alapítvány. 2000. 218 oldal.*

A Jogászok a Kultúráért Alapítvány, illetve a kötet szerkesztője, *Szathmáry Béla* arra vállalkozott, hogy megjelenteti Finkey Ferenc 1948-ban íródott, máig kiadatlan művét. A kiadvány jelentőségét jól érzékelteti *Király Tibor* előszavában. A könyv szakmai lektora szerint *„a büntetőperjog magyar tudománytörténetének ekkora időtávú és terjedelmű feldolgozása, mint amire Finkey Ferenc vállalkozott, mind ez ideig nem történt meg, és nem tudhatjuk: mikor, és egyáltalán lesz-e valaki, aki Finkey művét folytatja"*.

A magyar büntetőeljárási jog Finkey által bemutatott története ma is hitelesnek tekinthető, az abban leírtakat újabb kutatásokkal nem cáfolták meg. A műből a szerző nézetei is jól nyomon követhetők: kihangsúlyozta a fejlődés nemzeti vonásait, de a külföldi behatásokról is számot adott, nagy súlyt helyezett annak a vázolására, ahogyan a büntetőeljárási jog megszabadult antihumánus intézményeitől. Összesen 45 magyar szerző munkásságát mutatja be Finkey Ferenc, így újraéleszti számos feledésbe merült szerző emlékét és műveiket. Nem esik abba a hibába, hogy a bemutatott szerzőket saját koruk viszonyaitól, ismeretszintjétől elvonatkoztatva bírálja. Nem várja a 17. század jogászától vagy írójától, hogy a 19. vagy a 20. század uralkodó eszméi szerint gondolkozzék, és nem kárhoztatja azt, aki nem tudott korának eszméin felülemelkedni. A legnagyobb gondot és terjedelmet *Balogh Jenő* munkásságának ismertetésére fordítja a szerző. (Mint ismeretes: Balogh Jenő a XX. század elején – egyéb munkássága mellett – a fiatalkorúak modern büntetőjogának megalkotója volt hazánkban.)

Kiszely Gábor: ÁVH. Egy terrorszervezet története. *Bp. Korona Kiadó. 2000. 378 oldal. 2650 Ft.*

Bár ma már könyvtárnyi szakirodalom áll rendelkezésünkre az ÁVH történetéről, a szervezetről szóló ismereteink még napjainkban is hiányosak. E könyv megjelenéséig összefoglaló jellegű munka az ÁVH-ról nem készült. Kiszely Gábor vaskos könyvének legfőbb érdeme, hogy igen alapos levéltári kutatások alapján és természetesen a publikált források, illetve az igen nagy számú visszaemlékezés révén dolgozta fel anyagát. Tekintettel arra, hogy még a hatvanas években is sok AVH-s vonatkozású iratot zúztak be, sőt a rendszerváltozás után is tűntek el iratok, az anyag természetesen messze van a teljességtől, ám a könyv a leginkább megbízható dokumentációjú feldolgozásnak tekinthető ma.

A szerző részletesen bemutatja az ÁVO, illetve az ÁVH kialakulásának történetét, bőségesen szól mindennapi. „tevékenységéről", kiemeli a legjelentősebb tetteket (az 1947-es választási csalástól a Rajk-perig, az egyházak üldöztetésétől a totális terror kibontakozásáig stb.), sőt a szervezetnek a forradalom utáni „utóéletét" is az olvasó elé tárja. A kötet végén a téma tekintélyes mennyiségű irodalmának felsorolásán kívül megtalálhatjuk a politikai rendőrség (PRO, ÁVO, ÁVH) munkatársainak listáját.

A szerző nagy érdeme, hogy a hatalmas tényanyag feldolgozását oly módon végezte el, hogy az ne legyen káros hatással a mű élvezhetőségére, sőt könyvét izgalmas, lebilincselő olvasmánnyá formálta.

Kriminálpolitika és büntető igazságszolgáltatás Nagy-Britanniában a 90-es években. (Szerk. Lévay Miklós). *Miskolc. Bíbor Kiadó. 2000. 167 oldal (Bűnügyi tudományos közlemények 1.) 700* Ft.

A kötet a Magyar-Brit Kormányközi Kutatási, Tudományos Együttműködési Csereprogram részeként az Összehasonlító kriminológia és büntető igazságszolgáltatás című hároméves (1996-tól 1999-ig tartó) projekt keretében készült tanulmányokat tartalmazza. A kötet szerkesztője, Lévay Miklós szerint a projekt egyik legfőbb tanulságának az tekinthető, hogy érdemes azokat a büntető igazságszolgáltatási rendszereket is tanulmányozni, amelyek különböznek hazai büntető anyagi- és eljárásjogi rendszerünktől hagyományaikat, forrásaikat és szerkezeti felépítésüket tekintve.

A kutatás során hazai szakemberek tanulmányozták a brit (angol, észak-ír, walesi, skót) büntető igazságszolgáltatás rendszerét, illetve külföldi kollégáik tartottak nálunk előadást a brit kriminálpolitika sajátosságairól. (Ily módon a kötet tanulmányai a nagy-britanniai helyzetet tükrözik.) *Roger Leng* a büntető igazságszolgáltatás 90-es évekbeli átalakulásáról ír. Lévay Miklós tanulmánya is az angol büntető igazságszolgáltatási politikát elemzi. *Sántha Ferenc* az angol és walesi büntetőjogi szankciórendszert tekinti át. *Görgényi Ilona* a környezet elleni bűncselekmények jellemzőit, *Farkas Ákos* a kriminálpolitikai tendenciákat ismerteti. *Róth Erika* tanulmányának címe: A védőhöz való jog érvényesülése a büntetőeljárás tárgyalás előtti szakaszában Nagy-Britanniában. Végül *Matus Márk* a számítógépes környezetből nyert információk bizonyítékként való felhasználásával foglalkozik.

A magas színvonalú elméleti kiadvány a kriminálpolitikával, a büntetőjoggal és a büntetés-végrehajtási joggal hivatásszerűen foglalkozók érdeklődésére egyaránt számíthat.

Nagy József: XXI. század és nevelés. *Bp. Osiris Kiadó. 2000. 351 oldal. (Osiris tankönyvek) 2200 Ft.*

A szerző a magyar neveléstudomány egyik legkiválóbb képviselője, részben az ő munkássága nyomán vált a szegedi tudományegyetem a hazai pedagógia fontos fellegvárává.

Ez a könyve a személyiség, a nevelés és a pedagógia fejlődési lehetőségeiről szól. A Bevezető szerint a könyv megírását három ok tette szükségessé. A társadalmak a globalizáció kibontakozásával a fejlődés új, kritikus szakaszába érkeztek, a nevelés gyakorlata és a pedagógia mint elmélet válságba került, továbbá a XX. század utolsó harmadában a pedagógia elmélete és gyakorlata szempontjából alapvető jelentőségű tudományok egész sora olyan új ismereteket tárt fel, amelyek lehetővé tehetik a pedagógia paradigmaváltását, ami elősegítheti a nevelés, a pedagógia válságának oldását.

A kötet tartalma négy nagy gondolati egységre tagolódik. Az általános alapok című rész tisztázza – többek között - a kompetencia és személyiség viszonyrendszerének összetevőit, illetve a személyiség öröklött komponenseit. A második rész az értelmi nevelés fejlesztésével, a harmadik a szociális kompetencia fejlesztésével, az utolsó pedig a személyes kompetencia fejlesztésével foglalkozik. A szerző mondanivalóját számos ábra teszi szemléletesebbé. Irodalomjegyzék, tárgy- és névmutató is található a könyvben.

Szakály Sándor: A magyar tábori csendőrség története 1938–1945. *Bp. Ister Kiadó. 2000. 173 oldal. 1450 Ft.*

A szerző az előzmények kutatása terén egészen az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregéig nyúl vissza, megállapítva, hogy annak vezetősége már az első világháborút megelőző időszakban tett lépéseket egyfajta tábori rendészet megteremtésére.

A tábori csendőrség újbóli létrehozásáról a honvédség Trianon utáni újjászervezése során született döntés. A szabályzatok erre vonatkozólag el is készültek, de a tábori csendőrség megszervezésére valójában csak a terület-visszacsatolásokkal kapcsolatos részleges mozgósítások alkalmából került sor. A könyv részletesen ismerteti az Észak-Erdélybe bevonult tábori csendőrség működését, valamint – a Szovjetunió elleni hadjárat során – a magyar megszálló csapatok kötelékében működő tábori csendőrség tevékenységét. A 2. magyar hadsereg doni katasztrófája idején a tábori csendőrség feladata lett volna a hadsereg felbomlásának megakadályozása, erre azonban képtelen volt. A hadműveleteknek az országhatárhoz való közeledésével egyre nagyobb jelentőségűvé vált a tábori csendőrség ügye, döntés született átszervezéséről. A későbbi nyilas vezetés hatalma fenntartása érdekében szintén felhasználta a tábori csendőrséget, amely a hadsereg 1945 tavaszán bekövetkezett széthullását nem tudta megakadályozni.

A képekkel, mellékletekkel kiegészített kötet kiváló hadtörténészi munka, amely hiteles képet ad a két világháború közötti magyar hadsereg egyik fontos szervezetéről.

Tóth Mihály: Gazdasági bűnözés és bűncselekmények. *Bp. KJK-Kerszöv. 2000. 407 oldal. (Közgazdasági és jogi kiadványok. Büntetőjog) 5152 Ft.*

A szerző a *Gazdasági bűncselekmények az alakuló joggyakorlatban* című műve, valamint az *Újabb szempontok a gazdasági bűncselekmények értelmezéséhez* című egyetemi jegyzete után immár harmadik alkalommal dolgozta fel a témával kapcsolatos kérdéseket. Az újabb és újabb szempontok szerinti átdolgozásnak nemcsak a büntetőjog, a büntető törvénykönyv sűrű változásai voltak az okai, hanem az is, hogy a büntetőjogi normák hátterében álló jogszabályok sokasága is folyamatosan megújulóban van.

Tóth Mihály a könyv első részében az elméleti alapokkal ismerteti meg az olvasót: a gazdasági bűnözés alapfogalmaival, hazai történetének rövid összefoglalójával, a rendszerváltozást követő gazdasági bűnözés kriminológiai sajátosságaival és a jogalkalmazás egységességre való törekvésével. Ebben a részben két összefoglaló táblázatsor igazít el a gazdasági bűncselekmények, illetve azok aktuális és korábbi értékhatárainak útvesztőjében. A második részben a szerző együtt alkalmazza a kommentárok és kézikönyvek módszereit a különféle bűncselekmények részletes bemutatása során. A joganyagot gyakorlati példák segítségével és magyarázatokkal világítja meg, és a Btk. gazdasági bűncselekményekre vonatkozó szövegének kommentárja mellett a bírói és az ügyészi gyakorlatot is feldolgozta munkájában.

A kiadvány nemcsak a joghallgatók kötelező olvasmánya lehet, hanem a jogalkalmazók is haszonnal forgathatják.

(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára legújabb szerzeményeiből)